

РОЗДІЛ I

ВІВТОРОК, 23 ВЕРЕСНЯ 2008 Р.

1

— Швидше! Швидше! — підганяла сама себе Патриція, ідучи широким кроком. — Аби лише цього разу автобус спізнився, аби тільки застряг у заторі!

Коли вона вибігла з-за рогу вулиці, «одинадцятий» показав хвіст. Дівчина спересердя вилаялася і, вже нікуди не поспішаючи, дочалапала до зупинки. Наступний автобус приїде через тринадцять хвилин. Тепер вона стопудово запізниться, і пані Целер знову чіплятиметься: «Ну як можна не встигнути на дев'яту п'ятнадцять?» А що, як уроки починаються пізніше за восьму, то й проспати не можна? Ех, що за дурень вигадав цю школу!

Якби хоч Патриція мала інше прізвище, то ще півбіди. Ті, що на «я», не раз забігали до класу за кілька хвилин після неї і без жодних прикрих наслідків. Тим часом бідолахи, котрі значаться на початку списку, отримували «еску» в журналі за спізнення, навіть коли з'являлися за хвилику після дзвоника. А її батько терпіти не міг непунктуальності...

Автобус прибув через сімнадцять хвилин.

Як не треба, то вони завжди приїдять вчасно, а як людина поспішає, то повзуть, мов черепахи! «Швидше, швидше!» — дівчина подумки підганяла водія. Ох

і день випав! Мало того, що вона не змогла знайти другого кедя і везла в рюкзаку старі братові кросівки (у чомусь же вона мусить піти на фізру, може, Нейман не помітить, що вони невідповідні та трохи завеликі), то ще й перший урок у цієї карги Целер. До того ж Реєвський обіцяв самостійну з математи. От якби він захворів або що... Чому математика має бути обов'язковою у гуманітарних класах? Бери калькулятор — і рахуй собі досхочу! Математика вивчається на рівні з англійською!!! Додавати і віднімати вона вже вміє. І годі! Що за дурень вигadaв цю школу!

2

У цей час Гражина Адлер, мама Патриції, саме закінчила прибирати на кухні і взялася складати випрасувані чоловікові сорочки. Вона щохвилини поглядала на свіжий опік на передпліччі, що мав вигляд трикутничка від кінчика праски. Шкіра всередині була біла, з пухирем, а по краях — темно-рожева. Ще пекло. Однак менше, ніж спомин про вранішню сварку.

Знову і знову жінка поверталася до неї в думках. Не могла втриматися. Так старалася! Та що б вона не зробила — завжди буде поганою.

Була шоста або сьома година ранку. Гражина навмисне прокинулася раніше, щоб випрасувати речі, випрані напередодні. І вже майже закінчила, коли зайшов Вальдек.

Він був у самих трусах, із мокрим рушником через плече.

— Дай блакитну, — сказав він. — Я поспішаю. О восьмій засідання ради.

Вона злякано зиркнула на плічка, де висіли свіжо-

випрасувані сорочки: кілька білих, кремова, дві сірих. Блакитної не було.

— Хвилинку! — посміхнулася Гражина. — Зараз випрасую.

Як же він на неї поглянув!

— Чи я хоч коли-небудь отримаю щось вчасно? — процідив чоловік.

Зірвав із плічок одну з сірих сорочок. Так рвучко, що решта поспадала на підлогу.

Жбурнув у її бік рушник, коротко кинувши: «Повісь!» — і вийшов, гримнувши дверима.

Гражина здригнулася, відганяючи спогади, бо десь у глибині дому лунав телефонний дзвінок. Вона кинула сорочки і помчала до телефону.

— Алло!

— Чого так довго?

— Була в гардеробній, складала прання.

— Так рано?

— Ні, я тільки...

— Тепер слухай уважно, бо в мене обмаль часу, — в голосі Вальдека відчувалася нетерплячість. — До тебе їде Ковальчик із покупками. Якщо чогось бракуватиме, одразу йому скажи, бо двічі він не їздитиме. Зроби пристойний обід. Із закусками. О шостій все має бути тіп-топ. Зрозуміла?

— Так.

У відповідь почула лише, як затріскотіла покладена слухавка.

«Ох! — пригадала Гражина. — Патриція залишила розкидане взуття. Якщо Ковальчик побачить, то зараз же донесе Вальдеку».

Вона побігла до передпокою і почала прибирати, переймаючись, щоб охоронець чоловіка не приїхав так швидко.

3

Магда Дик, яку звали Магдик, найкраща подруга Патриції, учениця 2-D класу¹, вже сіла на своє місце за четвертою партою під стіною. Дівчина зосередилася лише на момент перевірки присутніх у класі, після чого блискавично повернулася до улюбленої справи, якою займалася вже близько тижня. Якби хтось з боку почав за нею стежити, то міг би подумати, що Магдик вслухалася в слова вчительки, пані Целер, ніби намагалася уловити різницю між прочитаним попереднім прізвищем «Єнчмик» і наступним після нього «Келпінська». Та якби хтось уважніше придивився, то помітив би на обличчі Магдик тіль, а в очах розпач. І подумав би, що це з приводу жалоби, адже дівчина була вбрана у чорне. Та хоча ніхто серед близьких і навіть далеких родичів у неї не вмер, все ж таки вона страждала. Та ще й як! Такому стражданню міг би позаздрити сам Вертер².

Душу Магди ятрила глибока рана. Глибока, як Чорне море. Дівчина написала про це вірш, якого не показала навіть Патриції, однак виклала його в одному зі своїх блогів. Блог називався «Список нікому не потрібних думок моїх», а вірш звучав так:

.....

¹ Другий рік навчання у польському ліцеї, відповідає нашому 11 класу.

² Мається на увазі роман «Страждання молодого Вертера» Й. В. Гете.

Зранив моє серце чорнилом
Хоч не
Хотів

І в пустку кинута
В чорну
Чорну діру
Бездні космосу
Космічної безодні
За чорним морем сліз
Страждаю
Живу

Вона отримала аж двадцять два коментарі, але це не вгамувало її болю. Тому що Магдик страждала від кохання. Єдиного, безнадійного і неможливого. Закохалася в Поета. До того ж Поет був старшим за неї на цілі вісім років. Та все ж таки вона не могла його зректися. Хоча він... Він кохав не її.

Роздерте сімнадцятирічне серце нараз затріпотіло, і Магда відчула нестримне бажання розповісти Патриції про вчорашній вечір, проведений із коханим. І то якнайшвидше! Бо інакше ця солодка мука, що випала на її долю, уб'є її на місці, на втіху всьому класу, та й пані Целер цього не схвалить. Але стілець подруги стояв порожній. У відчаї Магда розкрила пенал і виїняла пожмаканий аркуш із віршем, якого він написав учора спеціально для неї.

Дівчина ледве втрималася від зітхання. Кому вона має звіритися?

Двері гучно відчинилися, і ввалилася Патриція. Магдик була врятована. Ну, майже.

4

— О, панна Адлер! Вітаємо, вітаємо! — пробубоніла пані Целер. — Якщо ти думаєш, що таким способом уникнеш відповіді, то помиляєшся. Поклади сумку і підійди сюди із зошитом.

— Я зовсім так не думала, а просто спізналася на автобус, — захищалася Патриція, але вчителька її не слухала.

— Отже, ти кажеш, що елементом будови нефрону є клубочок нер-во-вий? — пані Целер знову звернулася до Куби, який із кислою міною тупцяв біля таблиці, стріляючи очима на всі боки та очікуючи підмоги. — І домашнього завдання теж не виконав... Недобре, — зітхнула вчителька.

Записала щось у журнал і відправила хлопця на своє місце.

— Що поставили? Що поставили? — допитувався пошепки Марек.

Куба знизав плечима.

— Одиницю! Я бачив, — долетів спереду шепіт Бартека.

— Ой, та я й сам знаю, — буркнув Куба.

— Ну, підходь, Патриціє, — звеліла біологічка, не відриваючи погляду від журналу. — Ти виконала домашнє завдання?

Домашнє завдання, на щастя, Патриція мала, і, мабуть, тільки це її врятувало.

Хоча вона б могла здогадатися, що її сьогодні викличуть. Бо на попередньому уроці вона так забалакалася з Магдою, що пані Целер це помітила. Магду вона викликала одразу і вліпила одиницю з поведінки. А Патрицію врятував дзвінок з уроку. Взагалі-то,

після останнього уроку біології минуло шість днів, але пані Целер ніколи нічого не забуває. Чого зовсім не скажеш про Патрицію, у якої вилетіла з голови ця історія. Вдома вона лише зиркнула у зошит, а підручник зовсім не розкривала. Тепер дівчина навіть сама не знала, на кого дужче сердитися: на вчительку чи на себе. Як вона могла бути такою легковажною? Взагалі-то, Патриція не любила біології, але знала, якщо не виправить двійку до батьківських зборів, батько з неї шкуру спустить, а виправити оцінку було не так уже й легко. Пані Целер неохоче викликала позачергово.

— Чому ця мимра не облишить нас? — голосно обурювалася на перерві Патриція. — Нехай мучить цих біологів і хіміків! Як вибрали, то хай і мають! А я на біологію не напрошувалася.

Магда навприсядки сиділа у кутку, з пожмаканим віршем у долоні. На уроці вона встигла лише показати його Патриції, але не вийшло спокійно порозмовляти. Тепер теж було не до розмов, бо зараз буде математика, тож всі вдалися до повторювання перед самотійною.

— А Реєвський! — Магдик підспівувала Патриції. — Це вже третя самотійна з матеми від початку року! Він що, хоче з нас Ейнштейнів зробити?

— А може, його немає? — з надією спитала Оля. — Його хто-небудь бачив? Може, він захворів?

— Ага, чекай, — понуро кинув Куба. — Лукаш із Бартеком зустріли його на ксероксі. Яке щастя, що він нагрянув, коли вони вже скопіювали шпори, а то довелось б відбріхуватись. На контрольну Реєвський навіть у труні приповзе.

— Тому на їхньому місці я б на шпори не дуже розраховувала, — пирхнула Патриція, уявляючи образ Ре-

євського, котрий виглядає з труни, щоб диктувати контрольні завдання. — Ти що, не пам'ятаєш, що він утнув Адріану?

— Вліпив йому одиницю з мінусом, — буркнула Магдик. — Оце так облом пацану!

Усі знали, що одиницю з мінусом у Реєвського виправити неможливо. І коли наприкінці семестру він обчислить середнє зважене, ситуація Адріана виглядатиме не найкраще.

— Тепер, мабуть, він має докласти всіх зусиль? — несміливо втрутилася Зося. Вона була одна з тих небагатих, хто не боявся контрольної, бо в математиці добре шурупала. — Може, йому треба допомогти?

— Йому це нічого не дасть! — злостиво кинув Куба. — «Один раз втрачену довіру важко повернути», — передражнив він учителя. — Рей зараз на нього так визвірився, як не знаю що. І вже так просто не відступить.

— Шкода чувака, — підсумував Пшемек. — Та, може, він ще знайде якийсь засіб?

— Засоби є тільки в книжках, — чмихнула Патриція. — І то в старих. Таких, як «Засіб від Алквіада»¹. Хто сьогодні це читає? А втім, не знаю, може, колись давно були інші школи? А зараз що? Вчителі навіть путніх прізвиськ не мають! Тільки Фізя, та це не враховується.

— А ви помітили, що Целер цього року якимось жалюгідно виглядає? — знову втрутилася Зося.

— О! Може, вона хвора? — з надією вигукнула Патриція.

.....

¹ «Sposób na Alcybiadesa» — повість про шкільне життя польського письменника Едмунда Нізюрського, видана 1964 р.

— Якби була хвора, то пішла б на лікарняний або в оздоровчу відпустку, — повернула подругу з неба на землю Магдик, гортаючи зошит із математики. — Яка тема? Дай мені підручник, бо в мене, мабуть, нема тих завдань. Яке життя несправедливе! Сьогодні мама забирає мене з двох останніх уроків. Ну і, звичайно, що я пропускаю? Фізру. Але якби вона записала мене до стоматолога зранку, як я хотіла, то я прийшла б до школи після біології і математики. Уявіть собі, мама була така задоволена, як не знаю що, бо їй вдалося мене втиснути на другу годину і це був останній талончик. Усі просто показалися!

— А я б, навпаки, хотіла пропустити фізкультуру, — зітхнула Зося.

— Але якби ти йшла до стоматолога, то мама записала б тебе зранку, і ти б пропустила біологію разом зі своєю улюбленою Целер.

— Вона зовсім не моя улюблена! — обурилася Зося. — А біологія класна. Я здаватиму з неї випускний іспит. І тому я не хочу її пропускати. І якби нам поставили іншого вчителя, мене б це не втішило...

— А мені по цимбалах, — пробубоніла Магдик. — Хоча пан Возняк не такий уже й вибагливий. У другому «Ф» біологію веде Возняк, і в нього нібито достатньо два рази відповісти і написати реферат — і живи собі спокійно. Так Гося Косек говорила. Знаєте її? З другого «Ф». Але Целер не піде на лікарняний хоча б тільки тому, щоб зробити нам на зло. Життя несправедливе...

— У неї щось з очима. — Куба підняв рюкзак з підлоги, бо дзвоник сповістив про кінець перерви. — Ти, бачила її очі, Пет? Вони були червоні.

— Не звернула уваги, — співчутливо відповіла Па-

триція. — Думаєш, щось серйозне? І давно це з нею? А Зоська придивлялася? Може, вона все ж таки піде на лікарняний?

— *She sees red!*¹ — засміялася Магда, але ніхто її не підтримав.

— Я думаю, що вона останнім часом багато плаче, — поволі сказала Зося. — Може, це не хвороба, а якесь нещастя.

— Так їй і треба! — мстиво додала Магдик, входячи до класу. — Як видно, у неї теж є хтось, хто її дістає! Таки є якась справедливість у цьому світі! От якби ще з Реєм щось трапилося.

5

Коли Патриція повернулася додому, її привітали смаковиті пахощі, що линули з кухні. Між столом і плитою метушилася мама, розрум'янена, з божевільними очима та розкуйовдженим волоссям. Мабуть, знову була неуважна, знімаючи кришку, бо на її передпліччі Патриція помітила свіжий опік.

— Чергова вечірка? — спохмурніла дівчина. — Я голодна.

— Ще залишилось трохи вчорашнього супу, підігрій собі, а потім нарежеш мені овочі на салат, добре?

— Суп? — скривилася Патриція. — А можна трохи оцього? — і показала на різнокольорові тартинки, укладені в акуратну пірамідку.

— І не думай! Поклади на місце! — мама смикнула її за руку. — Як розійдуться, тоді з'їси, — і вже лагідніше додала: — Всього ж не зжеруть, а стіл має якоеь

.....

¹ *To see red!* (англ.) — Здуріти можна! (Прим. авт.)

пристойно виглядати... Ой-ой! Мої зрази! Ти мене геть затуркала! — і мама кинулася до каструль, у яких щось булькотіло.

— А може, знайдеться якась неврахована тартиночка? — спитала Патриція, вдихаючи смачний запах. — Аж живіт скорчило.

— Ой, доню... — зітхнула мама. — Я навіть не знаю, скільки їх сьогодні батько приведе. А як не вистачить? Потім собі з'їмо. Візьми зараз щось швиденько, я ж казала тобі, доїж учорашній суп або завари пакетований бульйон «Гаряча чашка». І перевдягнись. Ти мені потрібна.

— У мене повно домашки, — буркнула Патриція, нишпорячи в холодильник.

Вона знайшла рештки триденного салату і курячий холодець. А зараз би не відмовилася від зразки! Мама, напевно, зробила з печерицями, яка смакота! І знову все зжеруть ці череваті типи. І добре, якщо тільки зжеруть. Минулого тижня... Вона відчула, як шлунок піднімається їй до горла, і мерщій наказала собі думати про щось інше.

— Дивись, щоб батько не помітив, що ти на кухні з розпущеним волоссям, — різко кинула Патриція і вийшла, зачиняючи двері трохи гучніше, ніж хотіла.

Дівчина сіла за комп'ютер, жадібно поглинаючи жалюгідну подобу обіду. На «Нашому класі»¹ не було нічого цікавого, віртуальні дракони мали виключитися лише через кілька днів, навіть на улюблених форумах не з'явилося жодних нових постів. Тільки «блискавка_

.....

¹ Nasza klasa — польська соціальна мережа.

селезня», як завжди, тролів у мережах, незважаючи на те, що ніхто з постійних відвідувачів не звертав на нього уваги.

Патриція взялася за улюблений роман, але й він не захопив її, як завжди бувало. Замість витончених рис Едварда Каллена¹ досі ще стояло перед очима спітніле обличчя матері, її похилені плечі, опік на руці...

Патриція захряснула книжку й подалася на кухню. Тут так пахло, що дівчина знову відчула спазм шлунка, хоча щойно пообідала.

— Де там овочі? — буркнула вона. — Я поріжу, бо ти не встигнеш...

6

Батько з'явився після сімнадцятої у товаристві двох незнайомих дівчат.

— Привіт, кохана! — вигукнув він із широкою посмішкою, цілуючи дружину в щоку. — Усе готове?

Мама не відповідала, неприязно поглядаючи на гостей. Батько засміявся.

— Це Віола, — сказав він і обійняв за талію грудасту фарбовану блондинку.

— А це, — він ляснув по сідницях другу дівчину, — Памела.

— Паула, — виправила його жінка хрипким голосом.

— Неважливо! — зареготав батько, пригортаючи її до себе. — Дівчата подаватимуть на стіл.

Патриція не зрозуміла, чи, промовляючи останні слова, він підморгнув, чи їй лише так здалося.

.....

¹ Головний герой серії книг Стефані Майер «Сутінки».

Батько відпустив дівчат і підійшов до мами. Узяв в обидві долоні її руки й обережно подмухав на опік.

— Ех, моя ти кохана незграбо, пропадеш без мене, — пробубонів він. — Патриціє, подай-но з аптечки той диво-спрей і пластир. Треба зайнятися пораненою на полі бою. — Коли донька вийшла за медикаментами, він прошепотів на саме вухо дружині: — Ну, чого супишся? Вони люблять таких... — Він зиркнув у бік дівчат. — Адже моя кохана незграба не буде офіціанткою у моєму домі. Бракувало ще, щоб ти вилила гарячий суп комусь на... — він вибухнув гучним сміхом.

Вальдек відпустив дружину і підійшов до найбільшої каструлі. Обережно підняв кришку, помішав і скуштував.

— Це, звісно, не «Шератон»...¹ — оцінив він, плямаючи. Набрив ще одну ложку страви, понюхав. — Але Пуларді й так байдуже, аби побільше. А так, загалом, непогано. Як на тебе, то навіть дуже добре. Але деякі речі... — він узяв тартинку і проковтнув її, двічі куснувши, — деякі речі... — проплямків він, — краще залишити професіоналам. Ну чого ти так дивишся? Я кажу про подавання на стіл! О! Нарешті, Патриціє! Тебе хіба по смерть посилати! Іди сюди, мамо, оглянемо тебе.

Він схопив дружину і притягнув до себе, але вона випручалася з його обіймів.

— Не треба, вже не болять, — сказала вона тремтячим голосом. — Піду гляну, чи нічого не бракує на столі, чи добре накрито. Дякую, Патуню, — вона взяла з доньчиних рук пластир і вийшла з кухні.

.....

¹ Одна з найбільших міжнародних мереж готелів.

7

Після вісімнадцятої почали сповзатися гості. Батько наказав Патриції не виходити з кімнати, але через вікно вона бачила, як під'їжджають машини. Першим прибув директор Пуларда. Колись вона назвала його «дуректором», і це батька дуже насмішило. «Прекрасно! — вигукнув він, ляпаючи себе від сміху по колінах. — Авжеж, дуректор, бо дурний, як пень! Кмітлива дівчинка!»

Дуректор Пуларда бував на всіх прийомах у їхньому домі. «Мабуть, тому він такий товстий», — мстиво подумала Патриція.

Одразу після нього приїхав посол Виродек і ще кілька його найближчих приятелів, котрих дівчина не знала. На другий поверх до неї долітало гучне: «пан міністр», «пан голово», «пан посол», «пан сенатор». До батька теж не зверталися інакше, ніж «пан голово», хоча той не був їхнім шефом. Останнім з'явився пан Віташек. Батько певний час підлабузнювався до нього навіть більше, ніж до дуректора Пуларди. Цікаво, що цього разу хоче залагодити? Новий контракт? А може, вже думає про вибори?

Рипнули двері, і до кімнати зазирнула мама. Запахло базиліком, орегано і розмарином.

— Принесла те, що не вмістилося на тарілках. Скуштуй.

— Вау! Що це?

— *Filetto di manzo*, по-нашому — полендвиця. А це таке собі *focacci*, тільки я порізала їх на маленькі шматочки, щоб видавалося більше. Це на закуску. Зате обрізки будуть усі наші. А це пироги з куркою та грибами. Ці три штучки трохи не вийшли. Їж, поки ще теплі.

— Смакота! А зрази?

— А зрази я подала на великій таці із зеленим візерунком. Тому не вдалося відщипнути. Але точно всього не з'їдять.

— Яка смакота! Я була така голодна! — пробубоніла Патриція з повним ротом.

— Вибач мені, доню, що так пізно обідаєш. Може, все ж таки заходитимеш у буфет після школи? Пообідала б дорогою додому, а в нас би вже друге з'їла.

— Та ні. Я люблю, як ти готуєш.

— Але в такі дні, як сьогодні... Ти ж сама бачила, у мене навіть не було часу розігріти тобі суп. А взагалі, я не встигла тобі подякувати. Не знаю, як би впоралася без твоєї допомоги.

— Впоралася б, не кажи!

— Ого! — мама зиркнула на годинник. — Час летить. О котрій тобі завтра до школи?

— О восьмій.

— Рюкзак зібрала? Уроки зробила? Не сиди сьогодні допізна, добре?

— А ти?

— Я теж сьогодні ляжу раніше. Тільки трохи підготуюсь до лекцій, бо зовсім обмаль часу залишилось, а протягом року... Сама знаєш, як буває. Миття посуду, мабуть, залишу на завтра.

Мама вийшла, як завжди, безшумно. Патриція зробила найважливіші уроки, а решту вечора вирішила провести з улюбленою книгою. Вона читала її вже вдруге, затримуючись на описах Едварда. Як же вона заздрила Беллі! Якби родина Калленів ходила до ліцею Патриції, все б виглядало інакше. І уроки, і перерви. Але такі речі відбуваються тільки в книжках. А поза

ними очікує буденщина. Нудний дім, передбачувана школа. А хлопці звичайні аж до болю. До того ж із прищами.

Гомін голосів, що лунав знизу, спочатку не заважав Патриції. Але щогодини галас ставав дедалі гучнішим. Вигуки, непристойні оповідки, писк жінок не дозволяли зосередитися. І коли вже вкотре вона загубила лінію розповіді, розлючено відклала роман.

Хотілося кричати, кинути на підлогу клавіатуру і скакати на ній, зривати плакати, жбурнути мобілку в стіну так, щоб та розлетілася на дрібні шматочки, як в одному відеокліпі, або поскидати усе з полиць, потрошити диски, порозривати книжки, аби тільки ті заткнулися. Знову доведеться спати з навушниками. Можна подумати, це вперше... Чи когось хвилює, що їй завтра вставати до школи о восьмій?

Патриція не знала, що її розбудило. Може, біль у вусі? Один навушник випав з вуха під час сну, але другий залишався на місці, болісно твердий, із пульсуючим одноманітним ритмом музики. Дівчина мерщій витягла його. Яке полегшення!

Прийом, мабуть, скінчився, бо вдома панувала тиша. Ледве вона це усвідомила, як за вікном почулося ревище дуректора:

— Чарівна Віо... Віоло!.. Іди-но сюди, ла, ла, ла-а-а!

Патриція визирнула. Решта машин уже зникли зі стоянки, тільки «BMW» Пуларди ще стояло з відчиненими дверцятами. Батько і грудаста блондинка, яку він привів увечері, намагалися всадовити дуректора на заднє сидіння. Врешті-решт, їм це вдалося.

Батько вручив блондинці ключі і щось сказав. Та розсміялася, сіла в машину і поїхала.

Патриція зиркнула на годинник. Пів на третю. Декому здоров'я дозволяє!

І дівчина знову зарилася в ліжку. Вона чула важкі кроки батька, який підіймався сходами. Рипнули двері до кімнати батьків, і звідти одразу почувся голос мами. Зовсім не сонний. Патриція не могла розрізнити слів, але писклявий, надламаний тон підказував, що мама говорить крізь сльози. Батько відповів спокійно, заспокійливо. І знову голос мами. Короткі, рвані речення на високих тонах. І його голос. Низький, вібруючий, що поступово перейшов у шепіт. І тиша.

Патриція заснула.